

Series SOS

Code No. **24**
कोड नं.

Roll No.
रोल नं.

--	--	--	--	--	--	--

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.
परीक्षार्थी कोड को उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर अवश्य लिखें ।

- Please check that this question paper contains 4 printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains 9 questions.
- Please write down the Serial Number of the question before attempting it.
- 15 minutes time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer script during this period.
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 हैं ।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिए गए कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर लिखें ।
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में 9 प्रश्न हैं ।
- कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें ।
- इस प्रश्न-पत्र को पढ़ने के लिए 15 मिनट का समय दिया गया है । प्रश्न-पत्र का वितरण पूर्वाह्न में 10.15 बजे किया जाएगा । 10.15 बजे से 10.30 बजे तक छात्र केवल प्रश्न-पत्र को पढ़ेंगे और इस अवधि के दौरान वे उत्तर-पुस्तिका पर कोई उत्तर नहीं लिखेंगे ।

NEPALI नेपाली

Time allowed : 3 hours

Maximum Marks : 100

निर्धारित समय : 3 घण्टे

अधिकतम अंक : 100

1. (क) छन्द भनेको के हो ? यी कति प्रकारका छन् ? के-के ? 3
- (ख) निम्नलिखित पद कुन छन्दमा पर्छ, चरण छुट्याएर सूत्र सहित निरूपण गर्नुहोस् : 3
हिलैमा भ्यागुतो बस्छ, हिलैमा कमल स्थिति ।
स्थानले मात्र के गर्नु ? भित्रै छ गुणको गति ॥
- (ग) म स ज स त त गण र अन्तमा एक गुरु अनि सात बाह्रमा विश्राम भए कुन छन्द हुन्छ ? 1
- (घ) कुनै एक कविको तोटक छन्दमा लेखेको एक पद कविता लेख्नुहोस् । 2
- (ङ) “जीवन अर्पी बन्धनभित्र बोलैपर्ने बोलि विचित्र ।”
उद्धृतांश कुन अलंकारमा पर्छ बुझाएर लेख्नुहोस् । 3
- (च) एउटै शब्दमा दुइ वा दुइ भन्दा बढ्ता अर्थ लुकेको भए कुन अलंकार हुन्छ ? एउटा उदाहरण दिनुहोस् । 3

2. निम्न अनुच्छेद पढेर सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : 2×5=10

शिक्षाको उद्देश्य विद्यार्थीको सर्वव्यापी व्यक्तित्वको विकास गर्नु हो । यसले सर्वगुणले सम्पन्न एउटा व्यक्ति निर्माण गर्छ । सरकारले 6 देखि 14 वर्षसम्मका बाल-बालिकाका निम्ति शिक्षा बुनियादी अधिकारको रूपमा निःशुल्क र अनिवार्य बनाएको छ । यसको उद्देश्य सबै आर्थिक एवं सामाजिक स्तरका बालक-बालिकाहरूले बुनियादी शिक्षा हासिल गर्ने मौका पाउनु हो । विद्यार्थीहरूको चौतर्फी विकास र सर्वगुणले सम्पन्न जीवनोमुखी शिक्षा प्रदान गर्न शिक्षण-पद्धति विद्यार्थीमुखी हुन अति आवश्यक छ । यसको निम्ति विद्यालयको पर्यावरण डर, तनाव र शारीरिक प्रताड़ना मुक्त हुनुपर्छ । यसो गर्नाले उनीहरूले सहज, सरल निर्भयका साथ आफू भित्र अन्तर्निहित कला-कौशलको विकास गरेर आफ्नो सुनौलो भविष्य निर्माण गर्ने मौका पाउनेछन् ।

- (क) शिक्षाको उद्देश्य के हो र यसले कस्तो व्यक्ति निर्माण गर्छ ?
 - (ख) विद्यालयको पर्यावरण किन डर एवं प्रताड़ना मुक्त हुनुपर्छ ?
 - (ग) सरकारले किन शिक्षा बुनियादी अधिकारको रूपमा निःशुल्क र अनिवार्य बनाएको हो ?
 - (घ) किन शिक्षण-पद्धति विद्यार्थीमुखी हुन अति आवश्यक छ ?
 - (ङ) सर्वगुण र निःशुल्क शब्दको अर्थ लेख्नुहोस् ।
3. गाडीमा यातायात गर्दा एवं सडक पार गर्दा ध्यान राख्नु पर्ने विशेष कुराहरू जनाउँदै, ताडुङ बजार, हुलाक ताडुङ, गान्तोक, पूर्व सिक्किम बस्ने वृद्ध माता-पितालाई एउटा पत्र लेख्नुहोस् । 5

4

पर लेखिहोस ।
(ग) कहिले देखेको सपनालाई रामकृष्ण शर्माले "प्यारी सपना" नामकरण गरे ? कारण प्रष्ट

3

मुस्किल रहेछ भनेका हुन ।
(ख) लक्ष्मीप्रसाद देवकोटालाई किन आसु कवि भनिएको हो ? उनले किन आसु कवि हुन

3

पाठको आधारमा खुल्लो पार्नुहोस ।
(क) "नमस्ते" निबन्धका लेखक को हुन ? उनले किन नमस्तेलाई सुरुवा रोग भनेका हुन

5

लगाएर कस्तो समस्या उद्गार गर्न खोजेका हुन पाठको आधारमा प्रष्ट पार्नुहोस ।
(घ) चपरासी कथाबाट लेखक अछा राई "रसिक"ले मानवीर चपरासीलाई व्यानजर्को साथै धुन

5

कसरी प्रष्ट पारेका छन् ?
(ग) पीपाको हवलदारलाई लेखकले आफ्नो कर्म र भाग्य बिगाने आफ्नै जालि हुन्छन् भन्ने कुरा

5

हिड्ने छोरालाई सपना पूरा हुने परिकल्पना आली भएर आयो ?
(ख) "माछाको माल" कथाको कुन मोडमा आएर रनेले देखेको आफ्नो जीवन संनिनी र टुकुटुके

2

सकेन गर्न खोजेको छन् ?
(ङ) वकाले "मखमल र साटनको खोल हालेको कडकाल जस्तो" भनेर कसलाई के

2

उक्त गद्यांश कसले अनि कुन सन्दर्भमा भनेको हो ?
(आ)

1

उद्घोषाको नाम लेखिहोस ।
(अ)

भएको थियो त्यो चाहिँ भाइभाकी खोल हालेको अस्स्थिर पंजर थियो, फरक न्यति हो ।"
"मखमल र साटनको खोल हालेको कडकाल जस्तो लाग्छ, मलाई जससित बिहा गरेर पठाउनु

निम्न गद्यांश पढेर सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेखिहोस :
(क)

(घ) वैश्वक उष्मीकरण : कारण र निवारण ।

(ग) स्कूलमा विद्यार्थीले मोबाइल फोन बोक्नु आवश्यक/अनावश्यक ।

(ख) जैविक खेती : उत्तम प्रथा ।

(क) ग्राम-सभाको महत्त्व ।

लेखिहोस :

4. तल दिइएका विषयहरूमध्ये कुनै एक विषयमा लगभग दुईसय पचास शब्दसम्मको मीठो निबन्ध

7. (क) सप्रसंग व्याख्या गर्नुहोस् (कुनै एक) :
- “शुश्रूषा पात धिये अस्ति, श्रेते आज त्विनी सव ।
पल्लवा पर्षि देखिन्छ, छैन केही असम्भव ॥”
- अथवा
- “घडी-गुल्ल पला लाग्छन्, वर्ष गुल्ल घडी सव ।
दुःखी दाहा किटी भोग्छ, रातको शीत गौरव ॥”
- (ख) कवि शिरोमणि लेखनाथ पौड्यालले ‘श्रेतु विचार’ खण्डकाव्यको शीघ्र विचारमा जीवन र जगतको उदात्ततादी सन्ध्या कसरी वर्णन गरेका छन्, सरल भाषामा लेख्नुहोस् । 5
8. (क) आधुनिक नाटकले हामीलाई ‘वसुधैव कुटुम्बकम्’-को श्रेया सुनाउँछ भनाले के बुझिन्छ प्रष्ट पार्ने लेख्नुहोस् । 4
- (ख) नेपाली नाटक साहित्यमा बालकृष्ण समको योगदान पेश गर्नुहोस् । 3
- (ग) कसको कारणले भुने मानसिक रोगी भयो ? खुल्न पारेर लेख्नुहोस् । 3
9. (क) उपन्यासकार शिवकुमार राईले डाकबंगला उपन्यासबाट के सन्देश दिन चाहेका छन् सन्ध्या सहित प्रष्ट पार्नुहोस् । 4
- (ख) डाकबंगलाको नायकाले आत्महत्या गर्नु कतिपय युक्तिसंगत थियो आफ्नो विचार प्रकट गर्नुहोस् । 3
- (ग) “मानिस पहेँर त झर्ने छुट्टा, ठगाहा, लुच्चा, बेईमान हुँदा रहेछन् भने उसलाई लाग्यो ।” (अ) उक्त उद्धरणमा “उसलाई” भनेर कसलाई लक्ष्य गरिएको हो ? 1
- (आ) यहाँ किन पहेँर मानिस छुट्टा र बेईमान हुन्छन् जस्तो लाग्यो भनिएको हो ? 2